

Заблоцька Л. М.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ СТУДЕНТІВ СФЕРИ «ТУРИЗМ»

Одне із пріоритних завдань освіти в умовах євроінтеграційних процесів, які відбуваються в Україні останні десятиліття – сприяти індивідуальному розвитку особистості. Тому реформування вищої освіти в Україні, яке відбувається на даному етапі, покликане не тільки радикально змінити процес навчання з інформаційно-пояснювального на особистісно-зорієнтоване, уніфікувати оцінювання знань студентів, наблизивши його до міжнародних стандартів, але й забезпечити можливість якісного навчання й удосконалення упродовж життя, сприяти розвитку особистості як у соціальній, так і у професійній сфері.

Сучасний світовий ринок праці вимагає висококваліфікованих фахівців, здатних спілкуватися іноземними мовами. Знання іноземної мови сприятиме не тільки їхній професійній мобільності, пошуку та обміну інформацією з фаху, встановленню та підтриманню ділових стосунків із бізнес-партнерами, але й свідчитиме про високий культурний рівень фахівців.

Досвід інших країн, які щойно вийшли на європейську арену або знаходяться на цьому шляху, показує, що саме відсутність фахівців з достатньою мовною підготовкою, яка необхідна для роботи на міжнародному рівні, є однією з перешкод, що заважає увійти до європейських структур [3, с. 418].

Попри все, існують очевидні суперечності між попитом на висококваліфікованих спеціалістів, які вільно оперують знаннями з фаху і можуть спілкуватися іноземною мовою й фактичною пропозицією, що вказує на їх недостатній (низький) рівень володіння іноземними мовами; високими вимогами, що висувуються до іншомовної комунікативної спроможності майбутніх фахівців й реальною недосконалістю системи освіти у вітчизняних вишах, щоб забезпечити ці вимоги; бажанням отримати престижну вакансію й недостатнім усвідомленням студентів того, що іноземна мова є одним із засобів, що свідчить про професійні навички й готовність обіймати цю посаду та ін.

Різні аспекти проблеми іншомовного професійного спілкування і його впливу на становлення особистості майбутнього спеціаліста висвітлювалися у працях Н. Бориско, Г. Бородіної, Л. Виготського, Н. Власенко, Е. Ганиш, Н. Драб, З. Коннової, О. Кузнецової, І. Кухти, О. Локшиної, В. Михайлюк, Л. Морської, О. Полякова та інших.

Вважається, що навчання іноземної мови є невіддільною складовою у процесі професійної підготовки студентів і покликане задовільняти потреби майбутніх фахівців. Однак, як показує практика, за останні роки (починаючи із 2014 р.) кількість годин, що відводиться на іноземну мову у вишах різко скоротилася. Зокрема, якщо у 2015/2016 н.р. для студентів-першокурсників за спеціалізацією «Туризм» виділялося 44 год у I семестрі і 46 год. у II семестрі, то у 2016/2017 н.р. – на вивчення предмету «Іноземна мова за професійним спрямуванням» відведено по 18 год. на семестр. Вважаємо, такий підхід до вивчення дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» на даному етапі невиваженим і надто завчасним. Можливо у майбутньому, коли зміниться ставлення до іноземної мови і школи випускатимуть учнів, які володіють іноземною мовою на рівні B1 (згідно із міжнародними стандартами) не

формально, а реально, тоді, за таких умов, можливе скорочення навчальних годин у вишах. Адже більшу частину першокурсників, які вступають до вузу із різним рівнем підготовки, доводиться навчати у більшості випадків «з нуля». Згідно із «Програмою з англійської мови для професійного спілкування», для набуття певних навичок з іноземної мови, які б відповідали визначеному міжнародними стандартами рівню, необхідна визначена кількість часу. Нижче подається таблиця 1, в якій зазначається необхідна кількість аудиторних годин для здобуття певного рівня володіння іноземною мовою.

Таблиця 1

Необхідна кількість аудиторних годин (1 година = 60 хвилин) [2, с. 14]

Цільовий рівень \ Вступний рівень	A2	B1	B2	C1
A1	200 год	400 год	600 год	850 год
A2		200 год	400 год	650 год
B1			200 год	450 год
B2				250 год

Далі у програмі пропонується: «якщо рівень володіння мовою вступників до вишу є нижчим рівня B1+ (напр., A2 – Елементарний користувач) з різних причин (напр., вивчали іншу іноземну мову у школі), то вузі повинні пропонувати факультативні (підготовчі або інтенсивні) мовні курси, з тим щоб підняти РВМ своїх студентів A2 до рівня B1+, перш ніж вони почнуть вивчати обов'язковий курс англійської мови за професійним спрямуванням. У такому випадку потрібно буде виділяти більше аудиторних годин, для того щоб заповнити більші прогалини у вивченні/викладанні мови» [2, с. 14].

У процесі розподілу навчальних годин у вузі дуже важливо розуміти специфіку певних спеціальностей, адже не всі спеціальності вимагають однакової мовної поведінки. Знову звертаємось до Програми, де у таблиці 2 зазначено міжнародно прийнятні рівні щодо володіння іноземною мовою для різних спеціальностей.

Як пересвідчуємося, такі професійні галузі як право, журналістика, бізнес і туризм вимагають більш високого рівня володіння мовою для ефективного професійного спрямування, ніж, скажімо, технологія, суто природничі науки, сільське господарство та інженерні науки. Ця різниця пояснюється тим, що спочатку названі першими професії передбачають більш інтенсивну комунікативну діяльність, ніж ті, що названі останніми» [2, с. 15].

Звісно, можна говорити про оптимізацію навчального процесу, використання інформаційних технологій, підвищення мотивації студентів та інші методи та засоби ефективного навчання. Однак залишається питання: «Яким чином підняти рівень знань з іноземної мови у студентів із рівнем нижче A2 до рівня B2 всього за 32 год. (18 пар) за рік?». Таке бігле навчання тільки руйнує мотивацію студентів, які повинні за стислий період опрацювати велику кількість іншомовного матеріалу.

Таблиця 2

**Міжнародно прийнятні рівні володіння мовою
для різних спеціальностей [2, с. 15]**

Спеціалізація	Магістерські курси		Бакалаврські курси	
	Вимагають складної мовної поведінки, напр., Медицина, Право, Бізнес, Туризм, Журналістика	Вимагають менш складної мовної поведінки, напр., Технологія, Математичні науки, Сільське господарство	Вимагають складної мовної поведінки, напр., Інженерні науки, Прикладні науки	Вимагають менш складної мовної поведінки, напр., Тваринництво, Громадське харчування
Діапазони IELTS (рівні)				
7.5 + (C2)	Прийнятний	Прийнятний	Прийнятний	Прийнятний
7.0 (C1)	Імовірно прийнятний	Прийнятний	Прийнятний	Прийнятний
6.5 (B2 +)	Потребує вивчення мови	Імовірно прийнятний	Прийнятний	Прийнятний
6.0 (B2)	Потребує вивчення мови	Потребує вивчення мови	Імовірно прийнятний	Прийнятний
5.5 (B2)	Потребує вивчення мови	Потребує вивчення мови	Потребує вивчення мови	Імовірно прийнятний

Список використаних джерел:

1. Костенко Н.І. Специфіка іншомовної підготовки студентів ВНЗ економічного профілю / Н.І. Костенко // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». – 2012. – № 6. – С. 67-70. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpkhist_2012_6_18

2. Програма з англійської мови для професійного спілкування. Колектив авторів: Г.Є. Бакаєва, О.А. Борисенко, І.І. Зуєнок, В.О. Іваніщева, Л.Й. Клименко, Т.І. Козимирська, С.І. Кострицька, Т.І. Скрипник, Н.Ю. Тодорова, А.О. Ходцева. – К.: Ленвіт, 2005. – 119 с.

3. Озірська С. Проблеми підготовки державних службовців з європейських питань: деякі уроки з досвіду країн Європейського Союзу // зб. наук. пр. УАДУ при Президентові України: в 4 ч. – К. Вид-во УАДУ, 2000. – Вип. 2. – Ч. IV. – С. 418–424.

Іваненко І.В.

здобувач,

Національна академія Служби безпеки України

ФАКТОРИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ НАУКОВИХ КАДРІВ

Наразі вища освіта України акцентує увагу на становленні особистості професіонала-дослідника, підготовленого до неперервної самоосвіти, здатного ефективно працювати в сучасних умовах. Виходячи з цього, пріоритетним